

Reportage 2016

Guideföreningens lördagsträff den 12 november.

Vi träffades på ett hotell vid Kopparsvik (Scandic som så snällt sponsrade oss), dagen började med Stefan Haase, som personligt och underhållande berättade om sin uppväxt i 50-talets Visby.

Stefans värld började på Klockgränd i Visby, på den tiden fanns det gott om råttor i staden, både de lite snällare svartråttorna samt de stora monster som var gulråttor, som bet folk i benen då de lämnade sopor. För en liten pojke var då järnvägen strax utanför fascinerande. Stefan brukade gå med sin farmor Gerda för att titta på tågen som kom och gick, speciellt godstågen var intressanta, inte tänkte han då på vart grisarna i de öppna tågen var på väg (slakteriet). Senare flyttade familjen utanför muren, till södra Visby, och världen blev större.

Han berättade om hur en kolhög, till mors förtret, kunde bli en fantastisk lekplats. Om riddarlekar med pil o båge, om skolgårdens knivutbildning för pojkarna medans flickorna fick hålla till godo med bollar och hopprep. Han återgav en barndom fylld med äventyr och nyfikenhet, men beskrev även skolgårdens hårdhänta mobbning, som han upplevde att lärarna på den tiden inte "såg". De äldre eleverna gav sig på dom yngre, och många råkade mycket illa ut. Som Stefan sa, de fysiska skadorna blev omplåstrade, men de psykiska tänkte ingen på.

Sen var det dags för Tommy Söderlund, som med bild och ljud beskrev olika händelser i sitt yrke som fotograf och journalist. Hans bilder skildrar både glädje och sorg, ställer frågan, är det möjligt för sorg och glädje att gå hand i hand? Tommy berättade varmt och personligt om möten med människor, om glädjen att få återkomma till samma människor flera gånger, att bli insläppt i deras hem, att lära känna.

Tommy är även författare och fotograf till boken "Utan ett du – Inget jag", som handlar om kärleken mellan Liv Ullman och Ingmar Bergman. Han berättade om sitt möte med Liv Ullman, och den fina kontakt som uppstod dem emellan. Han gav en inblick i ett liv mellan två känslostarka människor, Liv och Ingmar, och deras liv på Hammars, Fårö.

Tommys visade prov på bilder som var starka, såväl som lekfulla, där avbildades tomater, insekter, naturens skönhet och ansiktens klokskap. Han ställde även frågan, vad är det vi ser på bilden, är det en tomat eller en fågel? Inget av det, det är en bild på en tomat som ser ut som en fågel.....

Efter en härligt god fisksoppa var det dags för stadsvandring med Fredrik Blomgren, författare till "De arkitektoniska vidundrens tid", boken om husen och arkitekterna i Visby vid sekelskiftet 1800/1900. Vi fick en fråga att grunna på under vår väg. Är dessa hus skamliga vidunder som förstörde Visbys medeltida själ? Fredrik berättade bl.a. om Donnerska Huset, Visby Apotek, DBW's Sparbank, samt om dessa byggnaders arkitekter. Arkitekter som fick så mycket skäll bara några tiotal år efteråt. Han beskrev hur domen var hård över hur arkitekterna tolkade sin tids sätt att modernisera, eller återskapa forna tiders glans i byggnader. Efter vandringen kom vi överens om att Visbys

medeltida själ inte försvunnit, och att varje tid har sitt uttryck, och variation behövs för att det ska bli intressant. En stad i förvandling är en levande stad.

Allt som allt hade vi en mycket trevlig lördag och deltagarna såg ut att trivas bra, när de lyssnade på dessa tre fantastiska, kunniga, intressanta föreläsare! /Gunilla Lauström

Höstutflykt den 17 september

Guideföreningens höstutflykt körde österut och i bussen berättade Eva Jonason om ull och lammnäringen på ön. Hon berättade bland annat om det nya (och enda) ulltvätteriet som precis startat på Gotland, och att vi har cirka 70 000 lamm här.

Vårt första stopp var på Roma Kungsgård. Där möttes vi av arkeolog Ny Björn Gustafsson, som mycket inlevelsefullt och kunnigt berättade om Guldåkern. Alltså platsen där man genom modern radarteknik lyckats hitta nya fynd från vikingatiden, fantastiska mängder av viktlod!

Vi stod denna soliga men lite kyliga sensommardag i kanten av den stora åkern och tittade ner mot andra kanten, där fynden gjorts. Vi fick veta om hur det kan ha sett ut i trakten innan utdikningen gjordes och om vilka bördiga marker där är. Var det denna plats det stora alltinget samlades på eller var det inte? En del saker får vi fortsätta fundera över.

Vi fortsatte bort mot klosterruinen och lärde oss ännu mer om Cistercienserbröderna som höll till där. Om hur munkarna höll sig till sin sida, den östra, medan lekbröderna höll till åt väster, med vägg mellan sig, och olika in- och utgångar. Klostret Sankta Maria de Gutnalia var ett stort och välbärgat kloster, om kanske inte i antal bröder, så i jordbruksareal. Det var alltså ett ganska hårt arbete att sköta klostret med alla dess sysslor, lekbröderna skötte det praktiska, medans munkarna skötte det andliga. Kan låta som dom tog det mest lugnt, men det var många böner som skulle bes, och på alla tider. De hade till och med en egen "natt-trappa", för att komma direkt ner till kyrkan från dormitoriet, och inte behöva gå ut i mörka natten.

Vi for vidare, inte alls långt bort, med bussen till Lövsta, förlåt, Grönt Centrum som det numer heter. Malena Bendelin, projektledare o klustersamordnare, berättade här om hur den gamla lantbruksskolan Lövsta har bytt namn och nu samlar de olika gröna näringarna under ett tak, där man dock som tidigare arbetar med att lära upp nya lantbrukare. Tävlingar i traktorpulling kan man få se här. Dessutom finns här biodlarkurser, viktigt med tanke på hur bina har det i världen. Vi måste vara rädda om både jordbrukare och bin!

Efter detta körde bussen oss i riktning mot Suderbys, och på vägen hann vi med ett kort stopp i Träkumla kyrka. Denna kyrka som undertecknad har kört förbi så många gånger men aldrig varit inne i, skam till säges. En mycket fin liten kyrka, där både dopfont och altartavla bjöd på spännande och intressanta skulpturer. En av målningarna i långhuset berättar om när Kung Olav begick sabbatsbrott och på ett fint sätt blir upplyst om detta av sin tjänare.

Olav hade suttit och täljt under sabbaten, strängeligen förbjudet. Kungen bestraffar sedan sig själv genom att bränna upp spånen i sin hand. Dopfunten bjuder på många

skulpturer, bland annat Törnutdragaren. Kunnig och mycket uppskattad ciceron här var Kathy Gow-Sjöblom.

Träkumla kyrka är väl värd ett längre stopp i framtiden. Det är dock inte en av kyrkorna som oftast står öppen, utan kom ihåg att ringa och be klockaren komma med nyckeln.

Till lunch blev det buffé, både kött, fisk och grönsaker, mycket gott. Till kaffet fick vi höra berättelsen om hur Suderbys blev det det är idag, hur det gick till när golfbanan kom, och hör om den lutande bildstenen på åkern strax i närheten. Suderbys startades av Mia och Erik Jacobsson, och drivs idag av döttrarna Lena, Eva-Lisa och Barbro. Under de mest hektiska perioderna kan personalen uppgå till 40 personer. Själva gården har varit brukat ända sedan vikingarna/farmannabönderna bodde där.

Sista stoppet för dagen blev hos Ekobyn, där Ingrid Gustavsson, en av grundarna till byn, visade oss runt. Vi fick se växthuset, med smarta lösningar för uppvärmning genom egen biogas och egen bevattning, där man så småningom skall odla så mycket ätbart som får plats. Utanför finns odlingar med bär- och fruktträd/buskar, och grönsaks- och kryddodlingar. Ekobyn drivs som kollektiv, en del stannar länge, medans andra kommer för bara ett par veckor. Naturligtvis har man utedass och även duschen (dock med modernt uppvärmt vatten) är utomhus. Där finns en bastu man kan värma upp med varma stenar. Egen ankdamm finns och en till damm för bevattning planeras. Dessutom planeras ett högt staket ut mot Toftavägen, för att minska trafikbullret. Anledningen att de startade Ekobyn på en plats så nära en stor väg, var att man skulle kunna använda sig av busstransport för att ta sig, eller cykel.

På hemvägen berättade Kathy om Prinsessan Eugenie och hennes älskade Fridhem. Hon berättade om en prinsessa som älskade barn, som var generös och givmild, som åkte hölass med barnen, och som vintertid längtade tillbaka till sitt sommarhem Fridhem.

Utmärkt chaufför var Bertil Johansson som körde Tottes buss. (Bussen sponsrad av Tottes Bussar; Gotland Excursion, Gotlands Guide- & Kryssningsservice, samt Guideföreningen.)

Runor

Den 17 maj kom universitetslektor Börje Westerlund till Donnerska huset Visby och föreläste om runor. Börje är pensionerad universitetslektor i svenska språket och docent i nordiska språk, med huvudinriktning på svensk språkhistoria, särskilt fornsvenska (medeltida svenska) och runsvenska (vikingatida svenska). Han bor numer på heltid i Anga, nära Fjåle gård.

Medeltidsmänniskans kyrka.

Den 15 mars hade vi föreläsning med Wiveka Schwartz på Helgeandshuset.. Hon berättade om hur den katolska kyrkan byggdes upp en gång i tiden, hur den fungerade under medeltida gudstjänster. Hon hade med sig en modell och visade på vad helgon, målningar och inventarier hade för roll.

Gotlands Guideförening höll årsmöte i Rindiborgen lördagen den 20 februari.

Ett sextiotal medlemmar infann sig till det utlysta årsmötet. På programmet fanns inledningsvis en rundvandring i den gamla Rindiborgen. Efter detta följde en mycket spännande presentation av ett för Gotlands framtid viktigt forskningsprojekt. Mötet avslutades med de traditionella årsmötesförhandlingarna.

Presentation av RINDIBORGEN

Kårens ordförande Erik Palmgren visade tillsammans med Nils-Erik Norrby runt i det gamla badhuset. Arkitekt Carl R Lindström hade ritat det klassiska badhuset som färdigställdes för drygt hundra år sedan. LortSverige skulle skrubbas. Ett andraklassens bad fanns i källaren, medan det ståndsmässiga folket huserade i våningen över, där också bassängen fanns. I våningsplanet ovanför var den kvinnliga badavdelningen med möjlighet till att sola. Ångmaskiner såg till att pumpa havsvatten till bassängen. Stadens brandförsvaret utnyttjade även badhuset som vattendepå. Fortfarande har många gotlänningar har minnen av sina bad där. Regionen äger fastigheten. Rindi,

Campus Gotlands Studentkår huserar i största delen av huset. Den gamla bassängen är idag överbyggd men rummet vittnar fortfarande om sin gamla funktion som ett klassiskt sekelskiftesbadhus.

FORSKNING - I startgröparna inför en expanderande Turism -

Consuelo Griggio, antropolog, forskare om turism och nyutbildad Gotlandsguide, berättade om ett MYCKET INTRESSANT nytt projekt vid Campus Gotland. Ett projekt som studerar hur besöksmål, besökare och besökta formas genom turistguiders verksamhet i Visby och på Gotland.

Den övergripande frågan söker svar: -Hur skapas Gotland som hållbar turistdestination-

Gotlands guideförening är naturligtvis mycket intresserade av att följa Consuelo och denna viktiga forskning

ÅRSMÖTE

Efter en god fisklunch vidtog årsmötet i Rindiborgen, med traditionella förhandlingar.

Nya i styrelsen valdes Lotta Bogaeus, Kathy Gow-Sjöblom och Gunnar Bergfasth. Styrelsen konstituerade sig enligt följande: ordförande Gunilla Lauström, kassör Marina Guldström, sekreterare Lotta Bogaeus, ledamöter Ulf Nilsson, Margitha Hultin, Kathy Gow-Sjöblom och Gunnar Bergfasth.

Som Revisor valdes åter Jenny Nordström och Revisorssuppleant Leena Olsson. Valberedning är Janne Luthman och Berith Sernelius-Meier.

VERKSAMHETSBERÄTTELSEN

I berättelsen om det gångna årets verksamhet fanns prov på imponerande insatser från styrelsen. Under året hade föreningen arrangerat 9 fortbildningstillfällen om både historik och nutid. Årsmötet hölls i Gotlands Tingshus, där lagman Mikael Mellqvist höll ett mycket inspirerande anförande om utveckling av brott och straff, lagar och den nära arkitekturen och konsten.

I mars gjorde guideföreningen studiebesök på Puma ungdomsgård, där deras gedigna ungdomsverksamhet presenterades.

Fjolårets traditionella Vårutflykt gick till Fårö med Calle Brobäck som mycket uppskattad ciceron. I april lyckades föreningen få ett besök till Ryska kyrkan med den eminenta guiden Lars Kruthof.

I maj föreläste Kerstin Blomberg om emigrationen runt förra sekelskiftet. Hon levandegjorde några fåröbors levnadsöden då de utvandrade för att söka ett nytt liv.

Höstutflykten hölls i september och började vid Fröjel kastal där kulturgeografen och arkeologen Dan Carlsson initierat berättade om utgrävningarna i Fröjel hamn. Efter lunchen i Gumbalde, Stånga förevisade vår erkände gotländske inspiratör Wiveka Schwartz olika skulpturer. Vi besökte därefter Mästerbys 1361 museum.

I oktober blev det en uppskattad kvällsvandring med antikvarie Gun Westholm. Hon förevisade Donnerska husets medeltida källare, Gamla Apoteket och Häggska huset.

Den 13 oktober samlades vi på Kupan. Arkeolog NyBjörn Gustafsson berättade om Stora Karlsö och de märkliga utgrävningarna i grottan Stora Förvar.

Avslutningsvis, i november, berättade Regionens ekostrateg Helena Andersson allt om biogas och sopsortering på ön.

Gunnar Bergfasth